

К. ТАХТАДЖИЄВ

*Учбовий
посібник
для дитячих
музичних
шкіл*

1

КЛАС

скрипка

К. ТАХТАДЖИЕВ

*Учебное
пособие
для детских
музыкальных
школ*

1

КЛАСС

*Київ
„Музична Україна“
1980*

ВСТУП ВВЕДЕНИЕ

В основу даного учбового посібника покладено принцип комплексного засвоєння музичного матеріалу (п'єс, етюдів і гам), необхідного для початкового навчання гри на скрипці й послідовного художнього та технічного розвитку учнів. Практично це означає, що під час розучування п'єс одночасно слід вивчати відповідні етюди і гами. Тому всі три розділи посібника побудовані в єдиному тональному плані, в них витримана однакова послідовність ускладнення штрихів, метро-ритміки, аппікатурних прийомів. П'єси та етюди, включені до перших частин розділів, написані в однаковому діапазоні з використанням одних і тих самих ступенів даної тональності, що дозволяє учневі легше й міцніше засвоїти гру конкретних звукових послідовностей.

Головне місце у посібнику відведено п'єсам — художньому матеріалу, на якому діти розвиваються музично. Для успішного розв'язання художніх завдань вже на початковому етапі навчання робота над п'єсами, етюдами і гаммами проводиться паралельно. Допоміжна функція технічного матеріалу поступово розширюється, кількість етюдів і гам, що вивчаються одночасно з п'єсами, збільшується.

Вважається, що до того моменту, коли педагог зможе використати усі розділи даного посібника, учень повинен пройти підготовчий період, протягом якого він ознайомлюється з будовою скрипки і правильною поставою під час гри, виконує початкові вправи без інструмента, які підготовляють руку до ігрових рухів (скорочення та розслаблення м'язів). Такі заняття, включаючи вироблення в учнів елементарних навичок постави, слід поєднувати з розвитком слуху та слухових уявлень (відчуття характеру музики, її звуковисотності, мелодичного та ритмічного рисунків тощо).

Отже, завданнями підготовчого періоду навчання є: а) розвиток в учня музичного слуху та слухових уявлень; б) вироблення й закріплення навичок правильної постави.

До змісту занять із розвитку слуху входять: слухання мелодії, виконуваної педагогом, визначення її характеру, розучування пісеньки зі словами, відтворення її ритмічного рисунка оплесками, виразний спів, підбирання мелодії на фортепіано та ін. Чергування цих завдань у різній послідовності сприяє розвитку музичних здібностей.

У ході підготовчих вправ для вироблення елементарних навичок постави учень має навчитися відрізняти вільний, ненапружений стан м'язів рук від затиснутого, фіксувати різні положення рук. З появою вміння керувати своїм тулубом і руками мож-

В основу даного учбового посібника покладено принцип комплексного усвоєння музичного матеріалу (п'єс, етюдів і гам), необхідного для початкового навчання гри на скрипці й послідовного художнього та технічного розвитку учнів. Практично це означає, що при розучуванні п'єс одночасно слід вивчати відповідні етюди і гами. Тому всі три розділи посібника побудовані в єдиному тональному плані, в них витримана однакова послідовність ускладнення штрихів, метро-ритміки, аппікатурних прийомів. П'єси та етюди, включені в перші частини розділів, написані в однаковому діапазоні з використанням одних і тих же ступенів даної тональності, що дозволяє ученику легше й прочнее усвоити гру конкретних звукових послідовностей.

Головне місце в посібнику відведено п'єсам — художньому матеріалу, на якому діти розвиваються музично. Для більш успішного рішення художніх завдань уже на початковому етапі навчання робота над п'єсами, етюдами і гаммами ведеться паралельно. Допоміжна функція технічного матеріалу поступово розширюється, кількість етюдів і гам, що вивчаються одночасно з п'єсами, збільшується.

Предполагается, что до того момента, когда педагог сможет использовать все разделы данного пособия, ученик должен пройти подготовительный период, на протяжении которого он знакомится с устройством скрипки и правильной постановкой при игре, выполняет элементарные упражнения без инструмента, подготавливающие руку к игровым движениям (сокращение и расслабление мышц). Такие занятия, включая выработку у учеников элементарных навыков постановки, следует сочетать с развитием слуха и слуховых представлений (ощущение характера музыки, ее звуковисотности, мелодического и ритмического рисунков и др.).

Итак, задачами подготовительного периода обучения являются: а) развитие у ученика музыкального слуха и слуховых представлений; б) выработка и закрепление навыков правильной постановки.

В содержание занятий по развитию слуха входят: слушание мелодии, исполняемой педагогом, определение ее характера, разучивание песенки со словами, воспроизведение ее ритмического рисунка хлопками, выразительное пение, подборание мелодии на фортепиано и т. д. Чередование этих заданий в разной последовательности способствует развитию музыкальных способностей.

В ходе подготовительных упражнений для выработки элементарных навыков постановки ученик должен научиться отличать свободное, ненапряженное состояние мышц рук от зажатого, фиксировать различные положения рук. По мере появления уме-

на поступово переходити до засвоєння прийомів тримання скрипки і смичка.

Вироблення правильної постави — процес складний і тривалий, який вимагає від педагога особливої уваги до учня, врахування його індивідуальних здібностей. Чіткі пояснення допоможуть швидше оволодіти необхідними прийомами, подолати рефлекторну скутість м'язів, що неминуче виникає в процесі вироблення постановочних навичок. З найперших занять слід вимагати від учня точного виконання показаного технічного прийому (наприклад, чіткого розподілу смичка, осмисленого застосування рульового руху ліктя лівої руки та ін).

Використовуючи допоміжні вправи для подолання скутості м'язів корпусу, плечового пояса і рук, педагог має пояснити учневі важливість цих вправ і в міру їх засвоєння поступово переходити до опрацювання ігрових рухів. Оволодівши спочатку рухами смичка по відкритих струнах, учень переходить до сумісних рухів правої руки і пальців лівої руки по грифу.

У процесі засвоєння рухів пальців по струнах слід добиватися чистого інтонування, при цьому важливо не тільки чути звук, що видобувається, а й передчувати наступний, своєчасно вловлювати й виправляти неточне звучання, фіксуючи місце чистого тону на грифі. Відпрацювавши в ході вправ рухи пальців по грифу, можна застосовувати набуті навички під час гри п'єс. Ставити пальці на струни треба так, щоб вони не торкалися сусідніх струн, були підготовлені до ковзання по грифу по фівтонах, перекинення на сусідні струни, відтворення квінти на двох струнах. Слід запобігати можливому «злипання» середніх суглобів, що сковає кисть і заважає гарній артикуляції та правильному падінню пальців на струни. Неприпустиме також надмірне натиснення пальців на струну.

Перші рухи смичка по струні треба робити невеликим відрізком середньої його частини за допомогою вільного руху передпліччя. Потім поступово слід переходити до більших (за участю плеча) та дрібніших (кистьових) рухів. У такий спосіб засвоюється гра верхньою половиною смичка, потім — нижньою і, зрештою, — цілим смичком з одночасним рухом коротшими відрізками смичка (кожною четвертою та шостою частиною). При цьому важливо, щоб смичок рухався рівномірно, перпендикулярно до струни, не зісковзуючи з точки звуковидобування. Досягнення рівності звучання значною мірою пов'язане із збереженням вільного стану кисті й пальців. Не можна допускати безконтрольного тиску смичка на струну, коли центр його ваги зміщується і довжина його важелів від точки зіткнення зі струною до обох кінців смичка змінюється. Протидіючи мимовільному збільшенню або зменшенню тиску смичка на струну, слід вміло переносити опору з заокругленого мизинця (під час гри біля колодочки) на вказівний палець (під час гри кінцем смичка).

Коли грають серединою смичка, праве передпліччя рухається вільно, центр ваги смичка знаходиться у середній його частині й дія його природно спрямована на струни і корпус скрипки. Учневі при

ня управлять своїм туловищем і руками можна поступово переходити к усвоєнню прийомів держання скрипки і смичка.

Вироблення правильної постановки — процес складний і тривалий, вимагає від педагога особливої уваги до ученика, врахування його індивідуальних здібностей. Чіткі пояснення допоможуть швидше оволодіти необхідними прийомами, подолати рефлекторну скованність м'язів, неизбежно виникающую в процесі вироблення постановочных навыков. С первых занятий следует требовать от ученика точного выполнения показанного технического приема (например, четкого распределения смычка, осмысленного применения рулевого движения локтя левой руки и т. п.).

Используя вспомогательные упражнения для преодоления скованности мышц корпуса, плечевого пояса и рук, педагог должен объяснить ученику важность этих упражнений и по мере их усвоения постепенно переходить к отработке игровых движений. Овладев вначале движениями смычка по открытым струнам, ученик переходит к совместным движениям правой руки и пальцев левой руки по грифу.

В процессе усвоения движений пальцев по струнам следует добиваться чистого интонирования, при этом важно не только слышать извлеченный звук, но и предслышать последующий, своевременно улавливать и исправлять неточное звучание, фиксируя место чистого тона на грифе. Овладев в ходе упражнений движениями пальцев по грифу, можно применить приобретенные навыки при игре пьес. Ставить пальцы на струны нужно так, чтобы они не касались соседних струн, были подготовлены к скольжению по грифу по полутонам, переброске на соседние струны, воспроизведению квинты на двух струнах. Следует избегать возможного «слипания» средних суставов, скользящего кисть и мешающего хорошей артикуляции и правильному падению пальцев на струны. Недопустим также чрезмерный нажим пальцев на струну.

Первые движения смычка по струне нужно производить небольшим отрезком средней его части с помощью свободного движения предплечья. Затем постепенно следует переходить к более крупным (с участием плеча) и более мелким (кистьвым) движениям. Таким способом усваивается игра верхней половиной смычка, затем — нижней и, наконец, — целым смычком с одновременным движением более мелкими отрезками смычка (каждой четвертой и шестой частью). При этом важно, чтобы смычок двигался равномерно, перпендикулярно струне, не соскальзывая с точки звукоизвлечения. Достижение ровности звучания в значительной степени связано с сохранением свободного состояния кисти и пальцев. Нельзя допускать бесконтрольного давления смычка на струну, когда центр его тяжести смещается и длина его рычагов от точки соприкосновения со струной до обоих концов смычка изменяется. Противодествуя произвольному увеличению или уменьшению давления смычка на струну, следует умело переносить опору с закругленного мизинца (при игре у колодочки) на указательный палец (при игре концом смычка).

Если играют серединой смычка, правое предплечье двигается свободно, центр тяжести смычка находится в средней его части и действие его естественно направлено на струны и корпус скрипки.

цьому легше дотримувати вільної постави, і він швидше засвоює основні рухи смичка.

Коли скрипка, попередньо обладнана відповідними підборідником і подушечкою, встановлена між плечем та підборідком, кисть лівої руки треба підвести до грифа так, щоб його шийка спиралась на основу вказівного пальця і вільний великий палець. Це створює сприятливі умови для артикуляції, вібрації, поєднання позицій, гарного відчуття грифа. Учень ознайомлюється зі способом тримання смичка, правильними прийомами звуковидобування, точним розподілом смичка.

Постановочні навички закріплюються на художньому матеріалі, широко представленому в посібнику. Кожну п'єсу логічно доповнюють відповідні етюди і гама. Весь навчальний матеріал підібрано з врахуванням програмових вимог і перевірено на практиці. Віп легко засвоюється учнями, але до його використання треба підходити творчо, не припускаючи догматичності й стандартизації у питанні послідовності та обсягу матеріалу, який вивчається. Головне при цьому — враховувати індивідуальні особливості учня. За умови успішного засвоєння основної частини посібника можна використовувати додатковий матеріал, викладений у других частинах перших двох розділів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КОЖНОГО РОЗДІЛУ ПОСІБНИКА.

П'єси

Доцільно дотримуватись такої послідовності вивчення п'єс:

- 1) виконання п'єси педагогом;
- 2) визначення характеру почутої музики (за допомогою педагога);
- 3) сприйняття висоти звуків і метро-ритму (педагог грає п'єсу, учень відтворює мелодію голосом, а ритмічний рисунок — оплесками);
- 4) вивчення слів пісні;
- 5) виразний спів зі словами (прагнути передати характер музики);
- 6) виконання п'єси на інструменті педагогом, потім учнем (по частинах, потім — повністю; можна грати спершу щипком, а далі — смичком).

Завдяки такій послідовності виконання завдань в учня виникає інтерес до заняття і матеріал легше засвоюється. В процесі вивчення п'єс необхідно знайомити учнів з музичною термінологією (динамічними і темповими позначеннями), апплікатурою тощо.

У цьому розділі використано популярний педагогічний репертуар, а також нові твори українських радянських композиторів. П'єси, створені на основі народнопісенних інтонацій, зручні для гри та сольфеджування. Деякі пісеньки на початку розділу подано зі словами, що наповнює звуки образним змістом, допомагає швидше засвоїти ритмічний рисунок мелодії, сприяє більш осмисленому виконанню.

Перші п'єси слід грати на відкритих струнах ЛЯ і РЕ невеликим відрізком смичка. Далі поступово вводяться мелодії у межах мажорного тетрахорду

Ученику при этом легче соблюдать свободную постановку, и он быстрее усваивает основные движения смычка.

Когда скрипка, предварительно оснащенная соответствующими подбородником и подушечкой, установлена между плечом и подбородком, кисть левой руки нужно подвести к грифу так, чтобы его шейка опиралась на основание указательного пальца и свободный большой палец. Это создаст благоприятные условия для артикуляции, вибрации, соединения позиций, хорошего ощущения грифа. Ученик знакомится также со способом держания смычка, правильными приемами звукоизвлечения, точным распределением смычка.

Постановочные навыки закрепляются на художественном материале, широко представленном в пособии. Каждую пьесу логично дополняют соответствующие этюды и гаммы. Весь учебный материал подобран с учетом программных требований и проверен на практике. Он легко усваивается учениками, но к его использованию нужно подходить творчески, не допуская догматичности и стандартизации в вопросе последовательности и объема изучаемого материала. Главное при этом — учитывать индивидуальные особенности ученика. При условии успешного усвоения основной части пособия можно использовать дополнительный материал, изложенный во вторых частях первых двух разделов.

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ К КАЖДОМУ РАЗДЕЛУ ПОСОБИЯ.

Пьесы

Целесообразно придерживаться такой последовательности изучения пьес:

- 1) исполнение пьесы педагогом;
- 2) определение характера услышанной музыки (с помощью педагога);
- 3) восприятие высоты звуков и метро-ритма (педагог играет пьесу, ученик воспроизводит мелодию голосом, а ритмический рисунок — хлопками);
- 4) изучение слов песни;
- 5) выразительное пение со словами (стремиться передать характер музыки);
- 6) исполнение пьесы на инструменте педагогом, потом учеником (по частям, затем — целиком; можно играть вначале щипком, а далее — смычком).

Благодаря такой последовательности выполнения заданной у ученика возникает интерес к занятиям и материал легче усваивается. В процессе изучения пьес необходимо знакомить ученика с музыкальной терминологией (динамическими и темповыми обозначениями), аппlikатурой и т. д.

В данном разделе использован популярный педагогический репертуар, а также новые произведения украинских советских композиторов. Пьесы, созданные на основе народнопесенных интонаций, удобны для игры и сольфеджирований. Некоторые песенки в начале раздела поданы со словами, наполняющими звуки образным содержанием. Это помогает быстрее усвоить ритмический рисунок мелодии, способствует более осмысленному исполнению.

Первые пьесы следует играть на открытых струнах ЛЯ и РЕ небольшим отрезком смычка. Далее постепенно вводятся мелодии в пределах мажорно-

з використанням кожного пальця на цих струнах. Потім йдуть п'єси, що виконуються на струнах MI і СОЛЬ, а також із застосуванням поєднання струн, що є підготовкою до вивчення гам. Після засвоєння мелодій з півтоном між 2-м та 3-м пальцями (мажорний тетрахорд) переходять до вивчення п'єс з півтоном між 1-м і 2-м пальцями (мінорний тетрахорд) та з іншим розміщенням пальців на грифі.

Етюди Етюды

Етюд відрізняється від вправ і гам наявністю емоційного змісту (ладотональний план, форма, мелодична та ритмічна характерність, застосування динамічних відтінків тощо). Його виконання потребує гнучкішої техніки, більш тонкого звукового спектра. З метою різнобічного оволодіння технічними прийомами бажано працювати над етюдами, використовуючи метро-ритмічні та штрихові варіанти. Загалом технічна складність етюдів має бути вищою від труднощі художнього матеріалу, над яким учень у даний момент працює.

Етюди треба виконувати не механічно, а осмислено і художньо. Використовуючи найрізноманітніші варіанти оволодіння технічними прийомами, заохочуючи винайдення учнем власних варіантів, треба пам'ятати про головну мету вивчення етюдів — розвиток в учнів технічних навичок, які допоможуть розкрити художній задум музичного твору.

Запропонована в посібнику система вивчення етюдів вироблена на основі багаторічного досвіду викладання з врахуванням сучасних методичних вимог. Розміщення етюдного матеріалу узгоджено з послідовністю вивчення п'єс і гам.

Деякі етюди можна виконувати з гармонічним супроводом (педагога на фортепіано), а також окремі з них корисно вчити напам'ять. Завдяки поступовому зростанню технічних труднощів, педагог має можливість використовувати етюди, поряд з аналогічними п'єсами, відразу ж після появи в учня елементарних навичок ведення смичка по струні, оволодіння прийомами падіння і зняття зі струни 1-го та 2-го пальців лівої руки.

Починати роботу над етюдами треба в уповільненому темпі, який прискорюється поступово. При цьому необхідно виконувати авторські позначення, зокрема важливо використовувати вказані в нотах частини смичка, пам'ятаючи, що вони розраховані на гру в спокійному темпі й в міру його пожвавлення відрізок смичка на кожну ноту скорочується.

Під час роботи над етюдами слід добиватися затримання, а також попередньої підготовки пальців лівої руки на грифі, особливо необхідної при переході з однієї струни на іншу та при виконанні низхідної звукової послідовності на одній струні. Усіх вказаних у нотному тексті затримань і підготовок пальців на струні можна не вимагати від учнів з вузькою кистю лівої руки й надто короткими пальцями (особливо мизинцем), тому що це спричиняє скутість м'язів. Взагалі до всіх методичних рекомендацій слід підходити творчо, враховуючи індивідуальні можливості учнів.

го тетрахорда с использованием каждого пальца на этих струнах. Затем следуют пьесы, исполняемые на струнах MI и СОЛЬ, а также с применением соединения струн, что является подготовкой к изучению гамм. После усвоения мелодий с полутоном между 2-м и 3-м пальцами (мажорный тетрахорд) переходят к изучению пьес с полутоном между 1-м и 2-м пальцами (минорный тетрахорд) и с другим расположением пальцев на грифе.

Етюд отличается от упражнений и гамм наличием эмоционального содержания (ладотональный план, форма, мелодическая и ритмическая характерность, применение динамических оттенков и т. п.). Его исполнение требует более гибкой техники, более тонкого звукового спектра. С целью разностороннего овладения техническими приемами желательно работать над этюдами, используя метро-ритмические и штриховые варианты. В целом техническая сложность этюдов должна быть выше трудности художественного материала, над которым ученик в данный момент работает.

Етюды следует исполнять не механически, а осмысленно и художественно. Используя всевозможные варианты овладения техническими приемами, поощряя изобретение учащихся собственных вариантов, нужно помнить о главной цели изучения этюдов — развитии у учащихся технических навыков, которые помогут раскрыть художественный замысел музыкального произведения.

Предлагаемая в пособии система изучения этюдов выработана на основе многолетнего опыта преподавания с учетом современных методических требований. Расположение этюдного материала согласовано с последовательностью изучения пьес и гамм.

Некоторые этюды можно исполнять с гармоническим сопровождением (педагога на фортепиано), а также отдельные из них полезно учить на память. Благодаря постепенному нарастанию технических трудностей, педагог имеет возможность использовать этюды, наряду с аналогичными пьесами, сразу же после появления у ученика элементарных навыков ведения смычка по струне, овладения приемами падения и снятия со струны 1-го и 2-го пальцев левой руки.

Начинать работу над этюдами нужно в замедленном темпе, который ускоряется постепенно. При этом необходимо следовать авторским обозначениям, в частности важно использовать указанные в нотах части смычка, помня, что они рассчитаны на игру в спокойном темпе и по мере его оживления отрезок смычка на каждую ноту сокращается.

При работе над этюдами следует добиваться задержания, а также подготовки пальцев левой руки на грифе, особенно необходимой при переходе с одной струны на другую и при исполнении нисходящей звуковой последовательности на одной струне. Всех указанных в нотном тексте задержаний и подготовок пальцев на струне можно не требовать от учеников с узкой кистью левой руки и слишком короткими пальцами (особенно мизинцем), так как это вызовет скованность мышц. Вообще ко всем методическим рекомендациям следует относиться творчески, исходя из индивидуальных возможностей ученика.

З появою в учня найпростіших навичок рухів пальців по грифу й ведення смичка по струнах, а також елементарних звуковисотних уявлень треба приступити до систематичної роботи над гаммами. Спочатку грають тетраборди од відкритих струн, а потім — гами цілком.

Необхідність систематичного вивчення гам пояснюється тим, що гами та арпеджіо являють собою послідовності, що входять до фактури всіх художніх творів. Удосконалення виконавської майстерності на основі гри гам практично не має меж. Крім безпосереднього впливу на технічне зростання скрипаля, робота над гаммами сприяє виробленню навичок, необхідних для виконання художніх творів. Гра гам разом з вивченням п'єс та етюдів, музичної грамоти та сольфеджіо, співом у хорі, слуханням музики та ін. сприяє поліпшенню музичного слуху, образного мислення, загостренню відчуття ладу, тобто всебічному розвитку юного музиканта.

Оскільки в процесі роботи над гаммами ставляться широкі завдання (наприклад, поліпшення звуковидобування, техніки виконання штрихів, досягнення динамічної і тембрової різноманітності звучання, свободи ігрових рухів, удосконалення координації рухів правої та лівої рук тощо), засвоєння гам виходить за межі вузько технічної мети, будучи універсальним і найефективнішим видом вправ, основою формування виконавської майстерності скрипаля.

Професор В. К. Стеценко в своїй книзі «Методика навчання гри на скрипці» пише: «Гами — найбільш вдячний матеріал для застосування принципу варіантного вивчення. Саме в гамах варіантність найдодільніша: вона застерігає від формальної роботи, розвиває гнучкість і різноманітність виконавських навичок»¹.

Включені у даний посібник гами та арпеджіо розміщені послідовно за зростаючою трудністю, відповідають сучасним вимогам і цілком доступні для скрипалів-початківців. Запропонована система вивчення гам спирається на найновіший педагогічний досвід, в якому враховані вікові особливості розвитку дітей.

Над гаммами слід працювати систематично, застосовуючи метод цілеспрямованого повторення з поетапним розв'язанням нових конкретних завдань. Досягнення чистоти інтонування та гарного звучання — обов'язкова умова вивчення гам.

В процесі роботи над гаммами педагог повинен звертати увагу на правильну поставу, своєчасну підготовку та затримання (коли потрібно) пальців на струнах, чіткість їх падіння та зняття, застосування рульового руху лівого ліктя, правильне поєднання струн та розподіл смичка. Учень має грати гами у посильному темпі, стежачи за чистотою інтонування і вільністю рухів. Кількість гам, що вивчаються протягом року, визначається рівнем підготовки та здібностей учнів.

С появлением у ученика простейших навыков движения пальцев по грифу и ведения смычка по струнам, а также элементарных звуковысотных представлений нужно приступить к систематической работе над гаммами. Вначале играют тетраборды от открытых струн, а далее — гаммы целиком.

Необходимость систематического изучения гамм объясняется тем, что гаммы и арпеджио представляют собою звуковые последовательности, входящие в фактуру всех художественных произведений. Совершенствование исполнительского мастерства на основе игры гамм практически безгранично. Кроме непосредственного воздействия на технический рост скрипача, работа над гаммами содействует приобретению навыков, необходимых для исполнения художественных произведений. Игра гамм, наряду с изучением пьес и этюдов, музыкальной грамоты и сольфеджио, пением в хоре, слушанием музыки и т. п., способствует улучшению слуха, образного мышления, обострению чувства лада, то есть всестороннему развитию юного музыканта.

Поскольку в процессе работы над гаммами ставятся широкие задачи (например, улучшение звукоизвлечения, техники выполнения штрихов, достижение динамического и тембрового разнообразия звука, свободы игровых движений, совершенствование координации движений правой и левой рук и т. д.), освоение гамм выходит за рамки узко технических целей, являясь универсальным и наиболее эффективным видом упражнений, основой формирования исполнительского мастерства скрипача.

Профессор В. К. Стеценко в своей книге «Методика обучения игре на скрипке» пишет: «Гаммы — наиболее благодарный материал для применения принципа вариантного изучения. Именно в гамах вариантность наиболее целесообразна: она предохраняет от формальной работы, развивает гибкость и разнообразие исполнительских навыков»¹.

Включенные в данное пособие гаммы и арпеджио размещены последовательно по возрастающей трудности, отвечают современным требованиям и вполне доступны для начинающих скрипачей. Предложенная система изучения гамм опирается на новейший педагогический опыт, в котором учтены возрастные особенности развития детей.

Над гаммами следует работать систематически, используя метод целенаправленного повторения с поэтапным решением новых конкретных задач. Достижение чистоты интонирования и хорошего звучания — неперемное условие при изучении гамм.

В процессе работы над гаммами педагог должен обращать внимание на правильную постановку, своевременную подготовку и задержание (когда нужно) пальцев на струнах, четкость их падения и снятия, применение рулевого движенья левого локтя, правильное соединение струн и распределение смычка. Ученик должен играть гаммы в сильном темпе, следя за чистотой интонирования и свободой движений. Количество изучаемых в течение года гамм определяется уровнем подготовки и способностей учащихся.

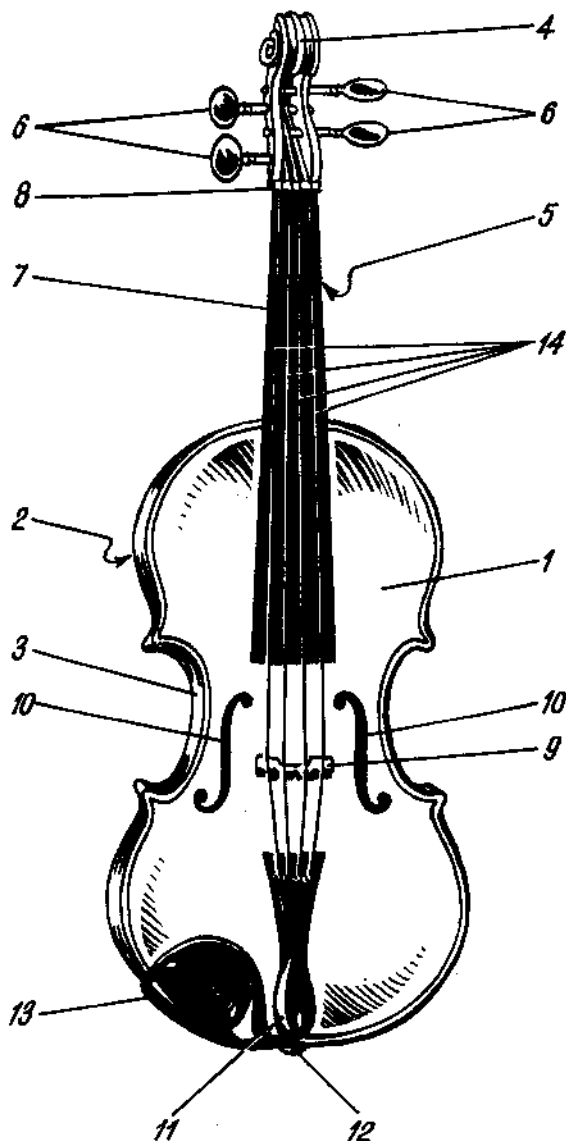
¹ В. Стеценко. Методика обучения игре на скрипке. К., «Мистецтво», 1964, с. 92.

¹ В. Стеценко. Методика обучения игре на скрипке. К., «Мистецтво», 1964, с. 92.

ПОБУДОВА СКРИПКИ ТА СМІЧКА

УСТРОЙСТВО СКРИПКИ И СМЫЧКА

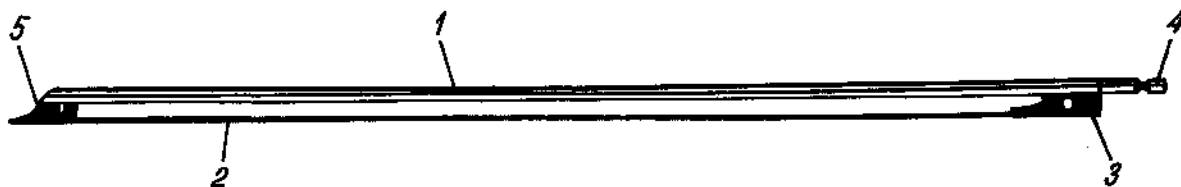
1. Верхня дека
2. Нижня дека
3. Боки (обичайки)
4. Головка
5. Шийка
6. Кілки
7. Гриф
8. Поріжок
9. Підставка
10. Ефи
11. Підгрифник
12. Гудзик
13. Підборідник
14. Струни МІ, ЛЯ, РЕ, СОЛЬ
15. Душка (знаходиться всередині скрипки)

1. Верхняя дека
2. Нижняя дека
3. Бока (обечайки)
4. Головка
5. Шейка
6. Колки
7. Гриф
8. Порожек
9. Подставка
10. Эфы
11. Подгрифник
12. Пуговица
13. Подбородник
14. Струны МИ, ЛЯ, РЕ, СОЛЬ
15. Душка (находится внутри скрипки)

Смичок

Смычок

1. Тростина.
2. Волос.
3. Колодочка.
4. Гвинт.
5. Головка (кінець).

1. Трость.
2. Волос.
3. Колодочка.
4. Винт.
5. Головка (конец).

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

- п** — смичком униз.
смычком вниз.
- v** — смичком угору.
смычком вверх.
- o** — відкрита струна.
открытая струна.
- 4** — четвертий палець.
четвёртый палец.
- ┌** — тримати палець на струні.
держать палец на струне.
- [** — ставити палець одночасно на дві струни.
ставить палец одновременно на две струны.
- ц.** — цілим смичком.
целым смычком.
- н.п.** — нижньою половиною смичка.
нижней половиной смычка.
- в.п.** — верхньою половиною смичка.
верхней половиной смычка.
- с.** — серединою смичка (середньою третиною).
серединой смычка (средней третью).
- к.** — біля колодочки (нижньою третиною).
у колодочки (нижней третью).
- в.к.** — верхнім кінцем смичка (верхньою третиною).
верхним концом смычка (верхней третью).

П'ЕСИ

ПЬЕСЫ

Частина I

Часть I

Три кошеняти 1

Три котёнка

В. Кучеров

В. Кучеров

Котенята маму звали,
Втрѳох тонесенько пищали.

Шли за кошкой три котенка,
Все втроем пищали тонко.

Moderato

Лисиця 2

Лиса

В. Кучеров

В. Кучеров

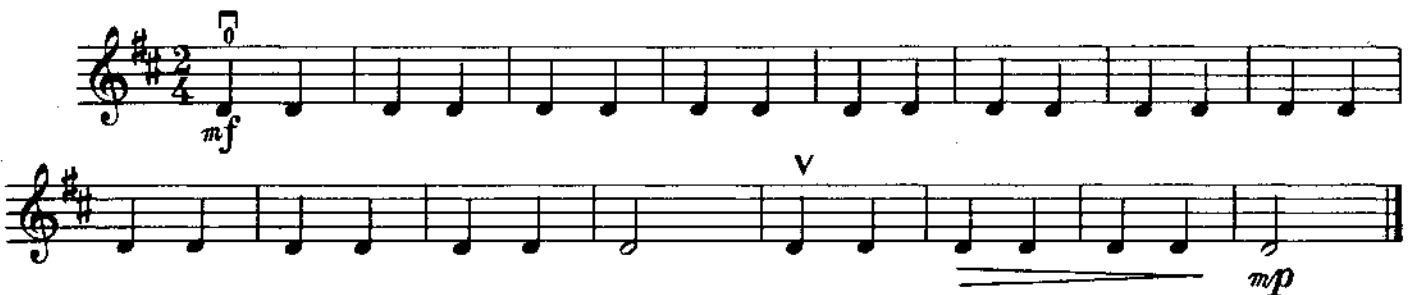
Уж как шла лиса по тропке,
Пашла грамоту в охлопке.

Она села на пенек
И читала весь денек.

Слова народні

Слова народные

Moderato

Як у нашого кота 3

Как у нашего кота

В. Якубовська

В. Якубовская

Как у нашего кота
Шубка очень хороша.

Как у котика усы
Удивительной красы.

Слова народні

Слова народные

Adagio

Півник 4 Петушок

В. Якубовська

В. Якубовская

Петушок, петушок,
Золотой гребешок.

Что ты рано встаешь,
Деткам спать не даешь?

Слова народні

Слова народные

Andante

Musical notation for the piece 'Петушок' (Cuckoo). It consists of two staves in G major and 2/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody starts with a whole rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff continues with quarter notes F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Dynamics include a piano (p) marking above the first staff and a mezzo-forte (mf) marking below the second staff.

Друзі — скрипка і я 5 Мы со скрипкой друзья

Л. Сігал

Л. Сигал

Ля, ля, ля, ля,
Друзі — скрипка і я.
Не стрибай із рук, смичок,
Дай я вивчу свій урок.

Ля, ля, ля, ля,
Мы со скрипкой друзья.
Не скачи из рук, смычок,
Не ложись на правый бок.

Andante

Musical notation for the piece 'Друзі — скрипка і я' (Friends - Violin and I). It consists of two staves in G major and 4/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff continues with quarter notes F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking below the first staff.

Кізонька 6 Козочка

В. Якубовська

В. Якубовская

Наша козочка скакала
Да и ноженьку сломала.

Слова народні

Слова народные

Andante

Musical notation for the piece 'Кізонька' (The Little Goat). It consists of two staves in G major and 4/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff continues with quarter notes F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking below the first staff.

„Спела ягода“ 7 Спела ягода

Російська народна пісня

Русская народная песня

Спела ягода!
Ах, калина-малина!

Andantino
pizz.

Musical notation for the piece 'Спела ягода' (Ripe Berry). It consists of two staves in G major and 2/4 time. The tempo is marked 'Andantino'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff continues with quarter notes F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking below the first staff. The piece ends with a double bar line and two first endings marked '1' and '2'.

Печу, печу хлібчик 8 „Печу, печу хлібчик“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик,
Шусть у піч! Шусть у піч!

Печу, печу, папку,
Всажу на лопатку.

Andante

Musical score for 'Печу, печу хлібчик' (8). The score is written for two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a piano dynamic marking 'mp' and a fermata over the first measure. The second staff continues the melody.

„Сорока“ 9 Сорока

Російська народна пісня

Русская народная песня

— Сорока, сорока,
Где была?
— Далекко.

Кашу варила,
Детушек кормила.

Moderato

Musical score for 'Сорока' (9). The score is written for two staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff begins with a mezzo-forte dynamic marking 'mf'. The second staff continues the melody and ends with a fermata and a '2' indicating a second ending.

Скік-поскік 10 Скок-поскок

Т. Захар'їна

Т. Захар'їна

Moderato

Musical score for 'Скік-поскік' (10). The score is written for two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff begins with a piano dynamic marking 'pizz.' and a mezzo-forte dynamic marking 'mf'. The second staff continues the melody.

Півник 11 Петушок

Дитяча пісенька

Детская песенка

М. Магіденко

М. Магіденко

Andante

Musical score for 'Півник' (11). The score is written for two staves in G major (one sharp) and 3/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a piano dynamic marking 'mf' and a fermata over the first measure. The second staff continues the melody.

Прийди, прийди, сонечко 12 „Прийди, прийди, сонечко“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Прийди, прийди, сонечко,
Під моє віконечко,

Будемо ся гріти,
Як маленькі діти.

Allegretto

The musical notation consists of two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The first staff begins with a piano (*mp*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff continues the melody. There are some performance markings like 'v' and '0' above the notes.

„Ходит зайка по саду“ 13 Ходит зайка по саду

Російська народна пісня

Русская народная песня

Ходит зайка по саду, по саду,
Щиплет травку-лебеду, лебеду.

Allegretto moderato

The musical notation consists of one staff in G major (one sharp) and 6/8 time. The tempo is marked 'Allegretto moderato'. The dynamic is marked *mf* (p). The piece ends with a fermata and a forte (*f*) dynamic marking.

Ой дзвони дзвонять 14 „Ой дзвони дзвонять“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Ой дзвони дзвонять,
Хорти вовка гонять

По болотах, очеретах,
Де люди не ходять.

Allegretto

The musical notation consists of two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The dynamic is marked *mf*. There are some performance markings like 'v' and '0' above the notes.

Полька 15 Полька

Т. Захар'їна

Т. Захар'їна

Allegretto

The musical notation consists of two staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The dynamic is marked *f*. There are some performance markings like 'v' and '0' above the notes.

Чечіточка 16 „Чечіточка“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Жила собі чечіточка малюсінькая.
Знесла собі чечіточка семеро яєць.
Мала собі чечіточка семеро дочок.

Allegro

mf

Етюд 17 Этюд

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Moderato

mf
p

Колискова 18 Колыбельная

Т. Захарїна

Т. Захарина

Andante

mf

Пішохід 19 Пешеход

Дитяча пісенька

Детская песенка

Allegretto

mf

„На зелёном лугу“ 20 На зелёном лугу

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

Танець 21 Танец

Т. Захар'їна

Т. Захарьина

Andante

Сидить Василь на припичку 22 „Сидить Василь на припичку“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto

Перстень 23 „Перстень“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Andante

„Как под горкой,
под горой“ 24 Как под горкой,
под горой

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

„Две тетери“ 25 Две тетери

Російська народна пісня

Русская народная песня

Andante

„В зелёном саду“ 26 В зелёном саду

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Гриб боровик 27 Гриб боровик

Т. Захар'їна

Т. Захар'їна

Andantino

Musical score for 'Гриб боровик' (Mushroom) in G major, 4/4 time, Andantino tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second staff continues the melody and includes a first ending bracket. Dynamics include mf and mezzo-piano (mp).

Котик 28 Котик

Дитяча пісенька

Детская песенка

Moderato

Musical score for 'Котик' (Kitten) in G major, 3/4 time, Moderato tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody starts with a mezzo-piano (mp) dynamic. The second staff continues the melody and includes a first ending bracket. Dynamics include mp and mezzo-forte (mf).

Зима 29 Зима

В. Карасьова

В. Карас'єва

Allegretto

Musical score for 'Зима' (Winter) in G major, 4/4 time, Allegretto tempo. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second and third staves continue the melody and include first ending brackets. Dynamics include mf, mezzo-piano (mp), and piano (p).

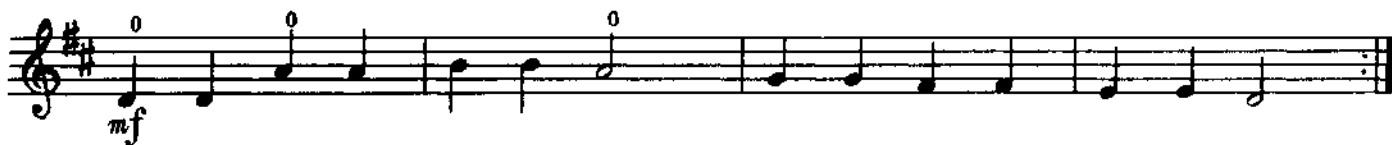
Алегретто 30 Аллегретто

В. Моцарт

В. Моцарт

Allegretto

Musical score for 'Алегретто' (Allegretto) in G major, 4/4 time, Allegretto tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second staff continues the melody and includes a first ending bracket. Dynamics include mf, piano (p), and forte (f).

Лисичка 31 „Лисичка“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto

Люлі-люленьки, люлі 32 Баю-баюшки, баю

Дитяча пісенька

Детская песенка

Moderato

Закарпатська колгоспна гаївка 33 Закарпатская колхозная гаївка

Allegretto

Про Петю 34 Про Петю

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Allegro

Гумореска 35 Юмореска

О. Яворик

А. Яворик

Соловей 36 Соловей

Марійська народна пісня

Марийская народная песня

„Как пошли наши подружки“ 37

Російська народна пісня

Как пошли наши подружки

Русская народная песня

Ніби марш 38 Вроде марша

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Moderato

Musical score for 'Ніби марш 38 Вроде марша'. It consists of two staves in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The tempo is marked 'Moderato'. The first staff begins with a piano dynamic (p) and a fermata over the first measure. The second staff begins with a mezzo-forte dynamic (mf) and a fermata over the first measure. Both staves contain a sequence of eighth and quarter notes.

Ранкова зоря 39 Утренняя зоря

Дитяча пісенька

Детская песенка

Andante

Musical score for 'Ранкова зоря 39 Утренняя зоря'. It consists of two staves in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a common time signature (C). The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the first measure. The second staff begins with a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the first measure. Both staves contain a sequence of quarter and eighth notes, with some measures marked with a '4' indicating a four-measure rest.

„Под яблонькой кудрявою“ 40 Под яблонькой кудрявою

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

Musical score for '„Под яблонькой кудрявою“ 40 Под яблонькой кудрявою'. It consists of two staves in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff begins with a forte dynamic (f) and a fermata over the first measure. The second staff begins with a piano dynamic (p) and a fermata over the first measure. Both staves contain a sequence of quarter and eighth notes.

Мисливець 41 Охотник

М. Потоловський

Н. Потоловский

Vivo

Musical score for 'Мисливець 41 Охотник'. It consists of three staves in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Vivo'. The first staff begins with a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the first measure. The second staff begins with a piano dynamic (p) and a fermata over the first measure. The third staff begins with a forte dynamic (f) and a fermata over the first measure. Both the second and third staves contain a sequence of quarter and eighth notes, with some measures marked with a '4' indicating a four-measure rest. The second staff also includes a 'cresc.' marking.

Ой джигуне, джигуне 42 „Ой джигуне, джигуне“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Vivo

„Во поле берёза стояла“ 43 Во поле берёза стояла

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

Наспів 44 Напев

В. Кирейко

В. Кирейко

Andantino

„Соловьём залётным“ 45 Соловьём залётным

Російська народна пісня

Русская народная песня

Andante

„Звончатые гусли“ 46 Звончатые гусли

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Годинник Кремля 47 Часы Кремля

В. Герчик

В. Герчик

Moderato

Слався 48 Славься

З опери „Іван Сусанін“

Из оперы „Иван Сусанин“

М. Глінка

М. Глинка

Maestoso, allegro assai

„На луѓу зелѐном том“ 49 На луѓу зелѐном том

Моравска народна пѣсња

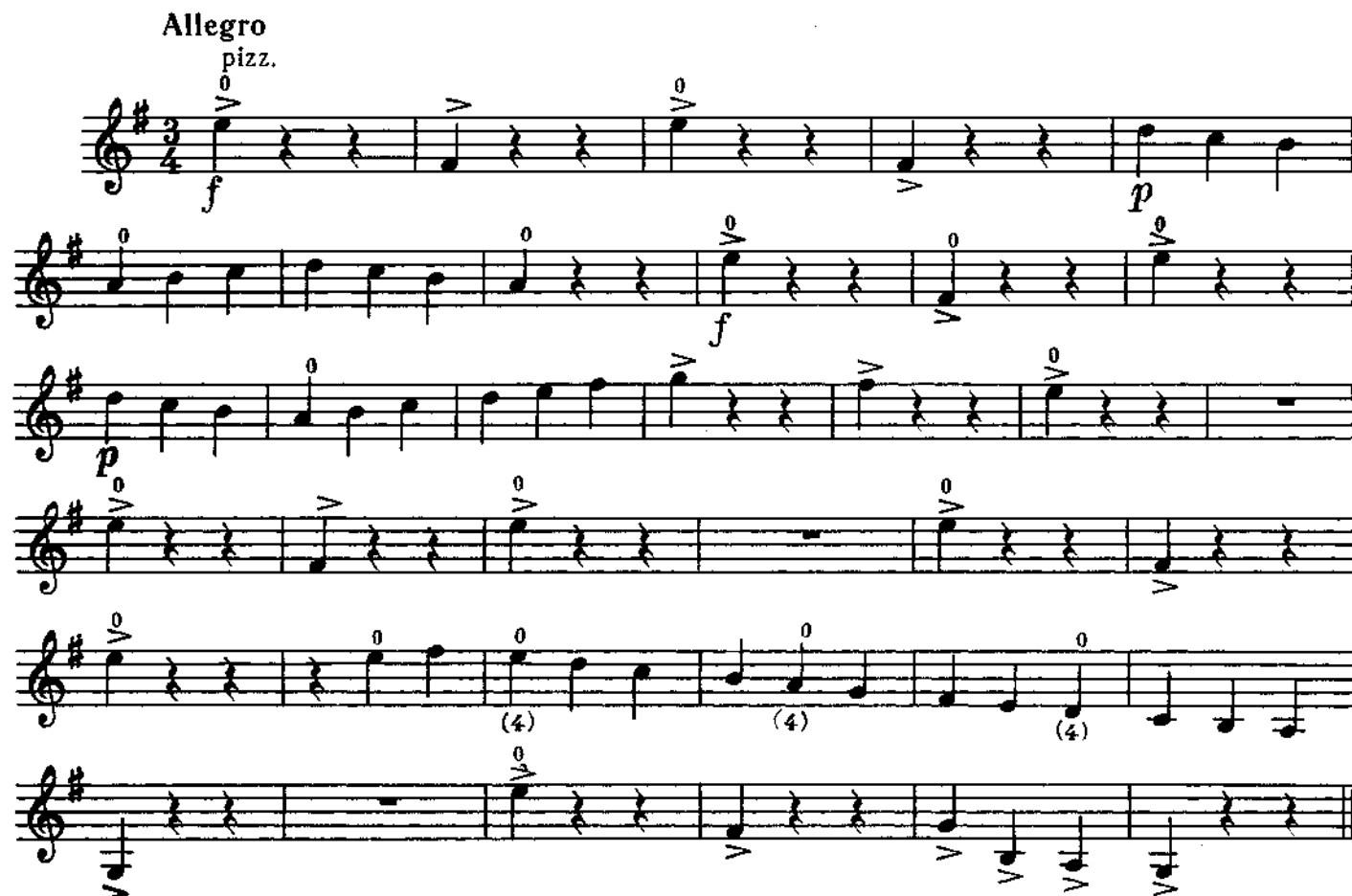
Моравская народная пѣсня

Вальс 50 Вальс

Д. Кабалевский

Д. Кабалевский

Колискова 51 Колыбельная

І. Дунаєвський

И. Дунаевский

Tranquillo

Musical score for 'Tranquillo' in G major, 3/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a piano (*pp*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The third staff includes a piano (*p*) dynamic. The fourth staff includes a pianissimo (*pp*) dynamic and tempo markings: *rit.* (ritardando) and *a tempo*. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Пісенька 52 Песенка

И. Гайдн

И. Гайдн

Moderato

Musical score for 'Moderato' in G major, 4/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second staff includes a piano (*p*) dynamic. The third and fourth staves include a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Над річкою бережком 53 „Над річкою бережком“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Andante

Musical score for 'Andante' in G major, 3/4 time. It consists of two staves. The first staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff includes a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Мелодія 54 Мелодия

В. Кирейко

В. Кирейко

Moderato mosso

Російська народна пісня 55 Русская народная песня

Larghetto

„Около сырого дуба“ 56 Около сырого дуба

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Маленький романс 57 Маленький романс

В. Кучеров

В. Кучеров

Allegretto

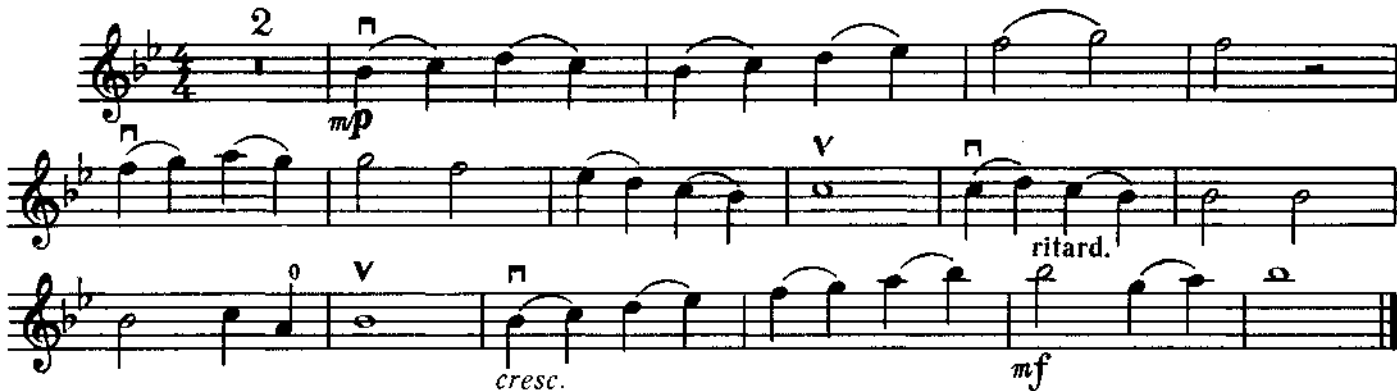

Колискова 58 Колыбельная

О. Яворик

А. Яворик

Andantino

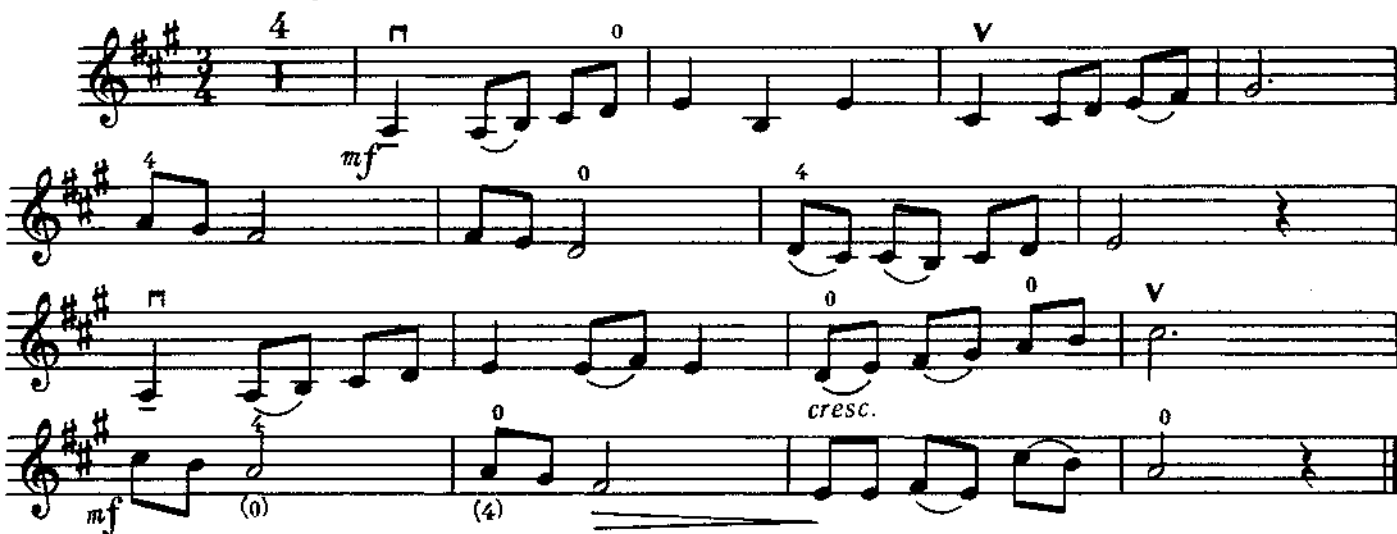

Менует 59 Менуэт

В. Кучеров

В. Кучеров

Moderato

Пісенька 60 Песенка

В. Кучеров

В. Кучеров

Moderato

mf mp p

Арія 61 Арія

Г. Перселл Г. Перселл

Larghetto

mf [p] con espressione

p poco a poco cresc.

f

Сумна пісенька 62 Грустная песенка

В. Рейман В. Рейман

Andantino

mp p

mf

rit. a tempo rit.

p pp

Реве та стогне
Дніпр широкий

Українська народна пісня

63

„Реве та стогне
Дніпр широкий“

Украинская народная песня

Andante cantabile

Музична партитура для пісні „Реве та стогне Дніпр широкий“ (№ 63). Темп: Andante cantabile. Ключ: G major. Метр: 2/4. Динаміка: p, f, mp. Вказано фігурні ритми (4) та тріл (V).

Балада 64 Баллада

В. Кирейко

В. Кирейко

Andantino molto sostenuto

Музична партитура для балади „Балада 64 Баллада“. Темп: Andantino molto sostenuto. Ключ: B-flat major. Метр: 3/4. Динаміка: mf, f. Вказано фігурні ритми (4) та тріл (V).

Частина II

Часть II

Прогулянка 1

Прогулка

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Moderato

Musical score for two pieces. The first piece, 'Прогулянка 1' by D. Kabalevsky, is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is Moderato. The second piece, 'Прогулка' by D. Kabalevsky, is in 4/4 time with a key signature of two sharps (D# and F#). The tempo is also Moderato. The score consists of two staves for each piece, with dynamics markings of mf and pizz. (pizzicato).

„Котя, котенька-коток“ 2

Котя, котенька-коток

М. Метлов

Н. Метлов

Cantabile

Musical score for two pieces. The first piece, '„Котя, котенька-коток“' by M. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of two sharps (D# and F#). The tempo is Cantabile. The second piece, 'Котя, котенька-коток' by N. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of two sharps (D# and F#). The tempo is also Cantabile. The score consists of two staves for each piece, with a dynamic marking of p (piano).

Павук і мухи 3

Паук и мухи

М. Метлов

Н. Метлов

Andante

Musical score for two pieces. The first piece, 'Павук і мухи' by M. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is Andante. The second piece, 'Паук и мухи' by N. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is also Andante. The score consists of two staves for each piece, with a dynamic marking of mf (mezzo-forte).

Ой ру-ду-ду 4

„Ой ру-ду-ду“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto

Musical score for two pieces. The first piece, 'Ой ру-ду-ду' by Ukrainian folk song, is in 4/4 time with a key signature of two sharps (D# and F#). The tempo is Allegretto. The second piece, '„Ой ру-ду-ду“' by Ukrainian folk song, is in 4/4 time with a key signature of two sharps (D# and F#). The tempo is also Allegretto. The score consists of two staves for each piece, with a dynamic marking of mf (mezzo-forte).

Пісня про Джо Хілла 5 Песня о Джо Хилле

Англійська пісня

Английская песня

Е. Робінсон

Э. Робинсон

Adagio

Пісенька 6 Песенка

О. Комаровський

А. Комаровский

Andante

Пароплавчик 7 Пароходик

Н. Леві

Н. Леви

Andante

Перепілонька 8 Перепёлочка

Білоруська народна пісня

Белорусская народная песня

Moderato

poco rit.

a tempo

Musical score for 'Перепілонька' (8) in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, and then a series of eighth notes: A4, B4, C5, B4, A4, G4. A first ending bracket covers the first two measures. The second staff continues with a quarter note G4, followed by quarter notes F#4, E4, D4, and a half note C4. The third staff continues with a quarter note B3, followed by quarter notes A3, G3, F#3, and a half note E3. Dynamics include *mp* and *mf*. There are also some markings like '0' above notes and 'p' below the final measure.

Ялінка 9 Ёлочка

Новорічна дитяча пісенька

Новогодняя детская песенка

Л. Бекман

Л. Бекман

Allegretto

Musical score for 'Ялінка' (9) in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, and then a series of eighth notes: A4, B4, C5, B4, A4, G4. A first ending bracket covers the first two measures. The second staff continues with a quarter note G4, followed by quarter notes F#4, E4, D4, and a half note C4. The third staff continues with a quarter note B3, followed by quarter notes A3, G3, F#3, and a half note E3. Dynamics include *mf*. There are also some markings like '0' above notes and 'rit.' above the final measure.

Пісенька 10 Песенка

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Moderato

Musical score for 'Пісенька' (10) in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff continues with a quarter note F#4, followed by quarter notes E4, D4, and a half note C4. The third staff continues with a quarter note B3, followed by quarter notes A3, G3, F#3, and a half note E3. Dynamics include *mf*. There are also some markings like '0' above notes and '(4)' below notes.

Чеський народний танець 11 Чешский народный танец

В. Ребіков

В. Ребиков

Andante

Musical score for 'Чеський народний танец 11' (Чешский народный танец) by V. Rebikov. The score is in treble clef, key of D major (two sharps), and 3/4 time. It begins with a dynamic marking of *mf* and a tempo marking of *Andante*. The piece features a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some notes marked with a '4' indicating a four-finger fingering. There are several slurs and ties throughout. The score concludes with a double bar line and the word *Fine*.

Колискова 12 Колыбельная

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Andante

Musical score for 'Колискова 12' (Колыбельная) by N. Baklanova. The score is in treble clef, key of B-flat major (two flats), and 2/4 time. It begins with a dynamic marking of *p* and a tempo marking of *Andante*. The piece consists of a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some notes marked with a '0' indicating a fingering. There are several slurs and ties throughout. The score concludes with a double bar line and a fermata.

М'ячик 13 Мячик
Ю. Ищенко Ю. Ищенко

Allegretto

Журавель 14 „Журавель“

Українська народна пісня Українская народная песня

Moderato

Марш жовтеньят 15 Марш октябрат

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Tempo di Marcia

Musical score for two marches. The first system is marked *mf* and features a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It includes a dynamic marking *mf* and a *Fine* instruction. The second system is marked *p* and includes a *cresc.* instruction. The score consists of four staves of music with various notes, rests, and articulation marks.

Ладоньки 16 Ладушки

Дитяча пісенька

Детская песенка

Allegretto

Musical score for two children's songs. The first system is marked *f* and features a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It includes a dynamic marking *f*. The second system is marked *mf* and includes a dynamic marking *mf* and a *f* marking. The score consists of two staves of music with various notes, rests, and articulation marks.

Бабак 17 Сурок

Л. Бетховен

Л. Бетховен

Allegretto

Musical score for two pieces. The first system is marked *mp* and features a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 6/8 time signature. It includes a dynamic marking *mp*. The second system is marked *mf* and includes a dynamic marking *mf*. The score consists of three staves of music with various notes, rests, and articulation marks.

Two staves of music in 4/4 time. The first staff contains a melodic line with a trill on the final note. The second staff contains a bass line with a trill on the final note. Both staves feature slurs and fingerings (0).

Рідний наспів 18 Родной напев

М. Степаненко

М. Степаненко

Moderato

Three staves of music in 2/4 time. The first staff is the melody, starting with a *mf* dynamic and ending with a *p* dynamic. The second and third staves are accompaniment, with the second staff starting with a *mf* dynamic and the third with a *mf* dynamic. The score includes slurs, fingerings (0), and accents (V).

Сніжок іде 19 „Сніжок іде“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Moderato

Four staves of music in 2/4 time. The first staff is the melody, starting with a *mf* dynamic. The second, third, and fourth staves are accompaniment, with the second staff starting with a *mf* dynamic. The score includes slurs, fingerings (0), and accents (V).

ЭТЮДИ ЭТЮДЫ
Частина I Часть I

К. Тахтаджиев 1 К. Тахтаджиев

Moderato

С. *mf*

К. Тахтаджиев 2 К. Тахтаджиев

Moderato

С. *mf*

К. Тахтаджиев 3 К. Тахтаджиев

Andante

mf

К. Тахтаджиев 4 К. Тахтаджиев

Andante

П. Н.П. Ц. Н.П. Ц.
mf

К. Тахтаджиев 5 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

К. Тахтаджиев 6 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Тахтаджиев 7 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Родионов 8 К. Родионов

Sostenuto

К. Тахтаджиев 9 К. Тахтаджиев

Andante

К. Тахтаджиев 10 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Тахтаджиев 11 К. Тахтаджиев

Moderato

М. Гарлицкий 12 М. Гарлицкий

Moderato

К. Тахтаджиев 13 К. Тахтаджиев

Moderato

Moderato

mf н.п.

Ц.

(0)

К. Тахтаджиев 15 К. Тахтаджиев

Andantino

mf

К. Тахтаджиев 16 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

Ц. 0 Ц. 4

Ц. 0 Ц. 4

Ц. 0 4

К. Тахтаджиев 17 К. Тахтаджиев

Moderato

mf н.п. ц. ц.

К. Тахтаджиев 18 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

К. Тахтаджиев 19 К. Тахтаджиев

Moderato

mf с.

О. Станко 20 А. Станко

Moderato

mf н.п. ц.

К. Тахтаджиев 21 К. Тахтаджиев

Andante

Musical score for exercise 21, Andante tempo. The score is written in treble clef with a common time signature (C). It consists of three staves. The first staff begins with a dynamic marking of *mf* and the instruction "Н.П." below it. The second staff contains a measure with a "4" above it, indicating a four-finger fingering. The third staff ends with a double bar line. The music features a sequence of eighth and quarter notes, with some measures containing accidentals.

К. Тахтаджиев 22 К. Тахтаджиев

Moderato

Musical score for exercise 22, Moderato tempo. The score is written in treble clef with a 3/4 time signature and a key signature of one sharp (F#). It consists of three staves. The first staff begins with a dynamic marking of *mf*. The second staff contains a measure with a "0" above it, indicating a natural fingering. The third staff ends with a double bar line. The music features a sequence of eighth and quarter notes, with some measures containing accidentals.

К. Тахтаджиев 23 К. Тахтаджиев

Andantino

Musical score for exercise 23, Andantino tempo. The score is written in treble clef with a common time signature (C) and a key signature of one sharp (F#). It consists of three staves. The first staff begins with a dynamic marking of *mf*. The second staff contains a measure with a "4" above it, indicating a four-finger fingering. The third staff ends with a double bar line. The music features a sequence of eighth and quarter notes, with some measures containing accidentals.

Т. Захарїна 24 Т. Захарїна

Andante

Musical score for exercise 24 by T. Zakharina. It consists of three staves of music in 3/4 time, marked Andante and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The notation includes various note values, rests, and fingerings (0, 4). There are also some markings above the notes, possibly indicating articulation or dynamics. The second and third staves continue the piece with similar notation and include some slurs and phrasing marks.

К. Тахтаджиев 25 К. Тахтаджиев

Moderato

Musical score for exercise 25 by K. Takhadzhiev. It consists of two staves of music in 3/4 time, marked Moderato and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a common time signature (C). The notation includes various note values, rests, and fingerings (0, v). There are also some markings above the notes, possibly indicating articulation or dynamics. The second staff continues the piece with similar notation and includes some slurs and phrasing marks.

А. Григорян 26 А. Григорян

Moderato

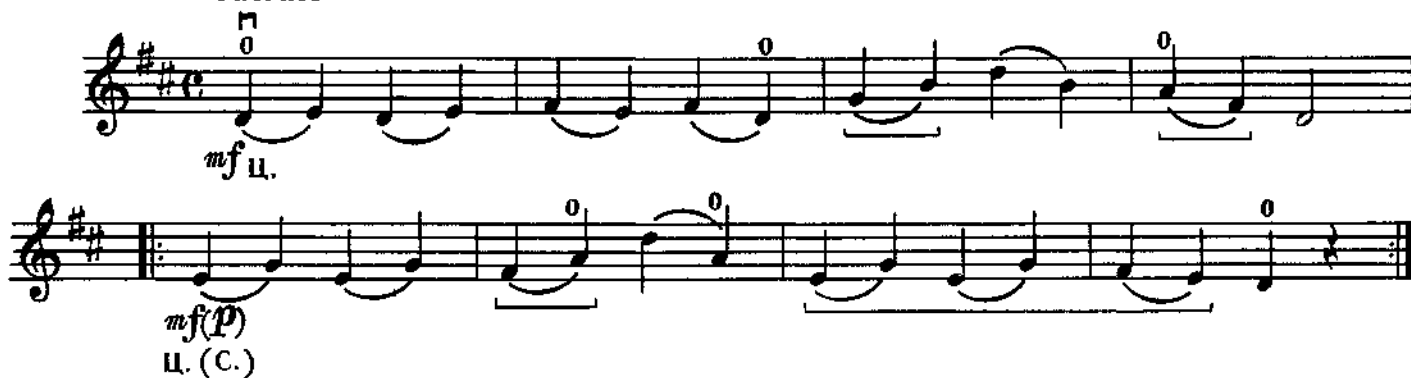
Musical score for exercise 26 by A. Grigoryan. It consists of two staves of music in 3/4 time, marked Moderato and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a common time signature (C). The notation includes various note values, rests, and fingerings (0). There are also some markings above the notes, possibly indicating articulation or dynamics. The second staff continues the piece with similar notation and includes some slurs and phrasing marks.

К. Родионов 27 К. Родионов

Moderato

Musical score for exercise 27 by K. Rodionov. It consists of two staves of music in 3/4 time, marked Moderato and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a common time signature (C). The notation includes various note values, rests, and fingerings (0). There are also some markings above the notes, possibly indicating articulation or dynamics. The second staff continues the piece with similar notation and includes some slurs and phrasing marks.

Moderato

mf Ц.
mf(p)
Ц. (С.)

К. Тахтаджиев 29 К. Тахтаджиев

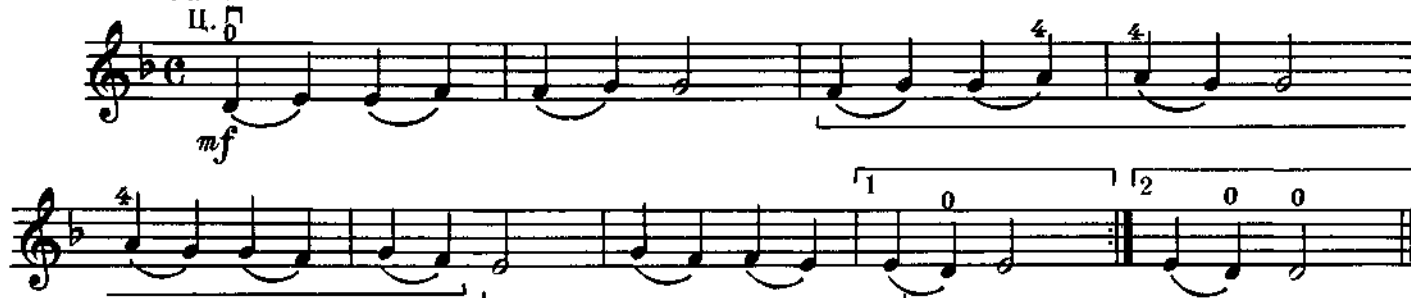
Giacoso

mp С.
mf

К. Тахтаджиев 30 К. Тахтаджиев

Cantabile

mf

К. Тахтаджиев 31 К. Тахтаджиев

Allegretto

mf

К. Тахтаджиев 32 К. Тахтаджиев

Cantabile

Ц. п

mf

К. Тахтаджиев 33 К. Тахтаджиев

Andante

Н. п. *mf*

Ц.

О. Комаровский 34 А. Комаровский

Vivo

mf н.п.

ц. *v*

н.п.

Ю. Фортунатов 35 Ю. Фортунатов

Moderato

ц.п.

mf

н.п.

Н. Бакланова 36 Н. Бакланова

Risoluto

ц.

ц.

f

н.п.

К. Тахтаджиев 37 К. Тахтаджиев

Moderato

О. Яньшинов 38 А. Яньшинов

Moderato

К. Тахтаджиев 39 К. Тахтаджиев

Moderato

Moderato

Ц.П.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff begins with a *mf* dynamic marking. The music consists of eighth and quarter notes with various phrasing slurs and accents.

Т. Захар'їна 41 Т. Захар'їна

Moderato

Ц.П.

Ц.

Ц.П.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff starts with a *(mf)* dynamic marking. The notation includes various articulations such as *В.П.*, *Н.П.*, and *Ц.* (accents).

К. Тахтаджиев 42 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff begins with a *mf* dynamic marking. The second staff includes a *p* dynamic marking. The music features eighth notes with slurs and accents.

О. Станко 43 А. Станко

Moderato

Ц. П.

О. Станко 44 А. Станко

Andante

Ц. В. П. Ц. Н. П. Ц. В. П. Ц.

К. Тахтаджиев 45 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц. П.

К. Тахтаджиев 46 К. Тахтаджиев

Andante

mf ц. н.п.

С. Луканюк 47 С. Луканюк

Allegretto

ц. 0 ц. v ц. ц. ц. 0 4 0

mf

f

mf

О. Станко 48 А. Станко

Andante

н.п. 4 ц. 4

mf

Moderato

Two staves of musical notation in G major, 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It features a melody with slurs and fingerings (1, 0, 4, 4, 0, 0). Dynamics include *mf* and *h.p.*. The second staff continues the melody with slurs and fingerings (4, 4, 4, 4). A *ц.* (accents) marking is present above the first measure of the second staff.

К. Тахтаджиев 50 К. Тахтаджиев

Moderato

Two staves of musical notation in G minor, 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a common time signature (C). It features a melody with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0). Dynamics include *mf* and *с. п.* (accents). The second staff continues the melody with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0).

К. Тахтаджиев 51 К. Тахтаджиев

Moderato

Four staves of musical notation in G minor, 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a common time signature (C). It features a melody with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0). Dynamics include *f* and *p*. The second staff continues the melody with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0). The third staff continues with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0). The fourth staff continues with slurs and fingerings (0, 0, 0, 0, 0, 0). A *ц.* (accents) marking is present above the first measure of the first staff.

Частина II Часть II

К. Тахтаджиев 1 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

К. Тахтаджиев 2 К. Тахтаджиев

Andante

mf

Ц.

(4)

О. Станко 3 А. Станко

Moderato

mf

М. Гарлицкий 4 М. Гарлицкий

Lento

(mf)

Ц.

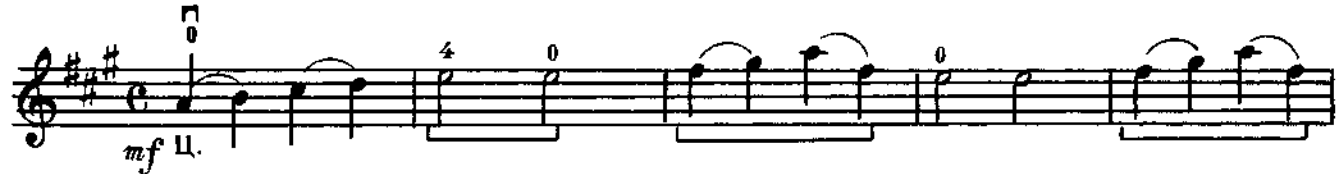
В.П.

Н.П.

Ю. Сулімов 5 Ю. Сулімов

Moderato

В. Чернышов 6 В. Чернышов

Andante

К. Тахтаджиев 7 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц. 0

mp

О. Комаровский 8 А. Комаровский

Andante

Ц. 4 Ц. 0

f н.п. н.п.

н.п. в.п.

Moderato

Exercise 9 by T. Zaharivna. It consists of three staves of music in 4/4 time, marked Moderato and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody is written in a single line with various note values and rests. The second and third staves continue the melody, with the second staff starting with a key signature change to two sharps (F# and C#).

К. Родіонов 10 К. Родионов

Moderato

Exercise 10 by K. Rodionov. It consists of two staves of music in 4/4 time, marked Moderato and (mf). The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (Bb), and a 4/4 time signature. The melody is written in a single line with various note values and rests. The second staff continues the melody, with a key signature change to two flats (Bb and Eb).

О. Комаровський 11 А. Комаровский

Moderato

Exercise 11 by O. Komarovskiy. It consists of three staves of music in 3/4 time, marked Moderato and (mf). The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a single line with various note values and rests. The second and third staves continue the melody, with the second staff starting with a key signature change to one sharp (F#).

К. Тахтаджиев 12 К. Тахтаджиев

Moderato

Exercise 12 by K. Takhadzhiev. It consists of two staves of music in 6/8 time, marked Moderato and mf. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 6/8 time signature. The melody is written in a single line with various note values and rests. The second staff continues the melody, with a key signature change to one sharp (F#).

Н. Бакланова 13 Н. Бакланова

Andante

К. Тахтаджиев 14 К. Тахтаджиев

Moderato

А. Григорян 15 А. Григорян

Moderato

А. Григорян 16 А. Григорян

Moderato

Moderato

mf

Н. Бакланова 18 Н. Бакланова

Andante

mf

p

Fine

ГАМИ

ГАММЫ

Підготовчі
вправи для вивчення
гам та арпеджіо*

Подготовительные
упражнения для изучения
гамм и арпеджио*

The image contains ten musical staves, each representing a different exercise. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 4/4. The exercises are as follows:

- Staff 1: Ascending scale with slurs and fingering 0.
- Staff 2: Descending scale with slurs and fingering 0.
- Staff 3: Ascending scale with slurs, fingering 0, and the word 'simile'.
- Staff 4: Ascending scale with slurs and fingering 0, 4.
- Staff 5: Ascending scale with slurs and fingering 0, 4.
- Staff 6: Ascending scale with slurs and fingering 4.
- Staff 7: Ascending scale with slurs and fingering 0, 4.
- Staff 8: Ascending scale with slurs, fingering 0, 4, and the word 'simile'.
- Staff 9: Ascending scale with slurs and fingering 4.
- Staff 10: Ascending scale with slurs and fingering 4.

* Підготовчі вправи для вивчення гам та арпеджіо грати в інших тональностях.
Подготовительные упражнения для изучения гамм и арпеджио играть в других тональностях.

0 0 simile 4 4 0 0

0 0 4 4 0 0 0

0 0

0 0 0

0 4 0 4 0 0

0 0

0 4 simile 0 4 0 simile

0 0

Ре мажор Ре мажор

0 0 4 0

0 0 0 0 0 0 0 0

Ля мажор Ля мажор

Two staves of musical notation for the Ly major scale. The first staff shows the first ending, and the second staff shows the second ending. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is common time (C). The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The first ending ends with a double bar line and repeat dots. The second ending starts with a double bar line and repeat dots, and ends with a final double bar line.

Соль мажор Соль мажор

Two staves of musical notation for the Sol major scale. The first staff shows the first ending, and the second staff shows the second ending. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is common time (C). The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The first ending ends with a double bar line and repeat dots. The second ending starts with a double bar line and repeat dots, and ends with a final double bar line.

До мажор До мажор

Two staves of musical notation for the Do major scale. The first staff shows the first ending, and the second staff shows the second ending. The key signature has no sharps or flats, and the time signature is common time (C). The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. The first ending ends with a double bar line and repeat dots. The second ending starts with a double bar line and repeat dots, and ends with a final double bar line.

Мі мінор натуральний Ми минор натуральний

Two staves of musical notation for the Mi minor natural scale. The first staff shows the first ending, and the second staff shows the second ending. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is common time (C). The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The first ending ends with a double bar line and repeat dots. The second ending starts with a double bar line and repeat dots, and ends with a final double bar line.

Сі мінор натуральний

Си минор натуральный

Two staves of musical notation for the Si minor natural scale. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C).

Ре мажор
(у півтори октави)

Ре мажор
(в полторы октавы)

Two staves of musical notation for the Re major scale. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 4, 3, 2, 1, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves are in treble clef with a key signature of two sharps (F#, C#) and a common time signature (C).

Соль мажор

Соль мажор

Two staves of musical notation for the Sol major scale. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 4, 3, 2, 1, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves are in treble clef with a key signature of two sharps (F#, C#) and a common time signature (C).

Ре мінор натуральний

Ре минор натуральный

Two staves of musical notation for the Re minor natural scale. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves are in treble clef with a key signature of no sharps or flats and a common time signature (C).

Ля мінор натуральний

Ля минор натуральный

Фа мажор

Фа мажор

Сі-бемоль мажор

Си-бемоль мажор

Ля мажор

Ля мажор

Ля мінор мелодичний

Ля минор мелодический

Ре мінор мелодичний

Ре минор мелодический

Ре мінор мелодичний

Ре минор мелодический

(у півтори октави)

(в полторы октавы)

Мі мінор мелодичний
(у півтори октави)

Ми минор мелодический
(в полторы октавы)

Musical score for Mi minor melodic and Mi minor melodic scales. The score consists of five staves of music in treble clef, key of D minor (one sharp), and common time (C). The first staff shows the melodic line with a 4-measure repeat sign. The second staff shows the bass line with a 0-measure repeat sign. The third staff shows the melodic line with a 4-measure repeat sign. The fourth staff shows the bass line with 0 and 4-measure repeat signs. The fifth staff shows the melodic line with 0 and 4-measure repeat signs.

Соль мінор мелодичний
(у дві октави)

Соль минор мелодический
(в две октавы)

Musical score for Sol minor melodic and Sol minor melodic scales. The score consists of five staves of music in treble clef, key of F minor (two flats), and common time (C). The first staff shows the melodic line with a 4-measure repeat sign. The second staff shows the bass line with a 0-measure repeat sign. The third staff shows the melodic line with 4-measure repeat signs. The fourth staff shows the bass line with 0-measure repeat signs. The fifth staff shows the melodic line with 4-measure repeat signs.

Зміст

П'ЄСИ

Частина I

1. В. Кучеров. <i>Три кошеняти</i>	3
2. В. Кучеров. <i>Лисиця</i> . Слова народні	3
3. В. Якубовська. <i>Як у нашого kota</i> . Слова народні	4
4. В. Якубовська. <i>Півник</i> . Слова народні	5
5. Л. Сігал. <i>Друзі — скрипка і я</i>	5
6. В. Якубовська. <i>Кізенька</i> . Слова народні	6
7. « <i>Спела ягода</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	6
8. <i>Печу, печу хлібчик</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	7
9. « <i>Сорока</i> ». Російська народна пісня	7
10. Т. Захар'їна. <i>Скік-поскік</i>	8
11. М. Магіденко. <i>Півник</i> . Дитяча пісенька	8
12. <i>Прийди, прийди, сонечко</i> . Українська народна пісня. За обробкою Л. Ревуцького	9
13. « <i>Ходит зайка по саду</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	9
14. <i>Ой дзвони дзвонять</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	10
15. Т. Захар'їна. <i>Полька</i>	11
16. <i>Чечіточка</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	12
17. Н. Бакланова. <i>Етюд</i>	12
18. Т. Захар'їна. <i>Коліскова</i>	13
19. <i>Пішохід</i> . Дитяча пісенька. За обробкою Ю. Фортунатова	13
20. « <i>На зелёнoм лузгу</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	14
21. Т. Захар'їна. <i>Танець</i>	15
22. <i>Сидить Василь на припичку</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	16
23. <i>Перстень</i> . Українська народна пісня. За обробкою Л. Ревуцького	17
24. « <i>Как под горкой, под горой</i> ». Російська народна пісня. Обробка Н. Бакланової	17
25. « <i>Две тетери</i> ». Російська народна пісня. Обробка М. Метлова	18
26. « <i>В зелёнoм саду</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	19
27. Т. Захар'їна. <i>Гриб боровик</i>	19

Содержание

ПЬЕСЫ

Часть I

1. В. Кучеров. <i>Три котёнка</i>	3
2. В. Кучеров. <i>Лиса</i> . Слова народные	3
3. В. Якубовская. <i>Как у нашего kota</i> . Слова народные	4
4. В. Якубовская. <i>Петушок</i> . Слова народные	5
5. Л. Сигал. <i>Мы со скрипкой друзья</i>	5
6. В. Якубовская. <i>Козочка</i> . Слова народные	6
7. <i>Спела ягода</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	6
8. « <i>Печу, печу хлібчик</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	7
9. <i>Сорока</i> . Русская народная песня	7
10. Т. Захарьина. <i>Скок-поскок</i>	8
11. М. Магиденко. <i>Петушок</i> . Детская песенка	8
12. « <i>Прийди, прийди, сонечко</i> ». Украинская народная песня. По обработке Л. Ревуцкого	9
13. <i>Ходит зайка по саду</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	9
14. « <i>Ой дзвони дзвонять</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	10
15. Т. Захарьина. <i>Полька</i>	11
16. « <i>Чечіточка</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	12
17. Н. Бакланова. <i>Этюд</i>	12
18. Т. Захарьина. <i>Колыбельная</i>	13
19. <i>Пешеход</i> . Детская песенка. По обработке Ю. Фортунатова	13
20. <i>На зелёнoм лузгу</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	14
21. Т. Захарьина. <i>Танец</i>	15
22. « <i>Сидить Василь на припичку</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	16
23. « <i>Перстень</i> ». Украинская народная песня. По обработке Л. Ревуцкого	17
24. <i>Как под горкой, под горой</i> . Русская народная песня. Обработка Н. Баклановой	17
25. <i>Две тетери</i> . Русская народная песня. Обработка Н. Метлова	18
26. <i>В зелёнoм саду</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	19
27. Т. Захарьина. <i>Гриб боровик</i>	19

28. <i>Котик</i> . Дитяча пісенька. Обробка Т. Захар'їної	20	28. <i>Котик</i> . Детская песенка. Обработка Т. Захарьиной	20
29. В. Карасьова. <i>Зима</i>	20	29. В. Карасёва. <i>Зима</i>	20
30. В. Моцарт. <i>Алегретто</i>	21	30. В. Моцарт. <i>Алегретто</i>	21
31. <i>Лисичка</i> . Українська народна пісня. За обробкою М. Лисенка	22	31. « <i>Лисичка</i> ». Украинская народная песня. По обработке Н. Лысенко	22
32. <i>Люлі-люленьки, люлі</i> . Дитяча пісенька. Обробка М. Метлова	23	32. <i>Баю-баюшки, баю</i> . Детская песенка. Обработка Н. Метлова	23
33. <i>Закарпатська колгоспна гаївка</i> . Обробка О. Зноско-Боровського	23	33. <i>Закарпатская колхозная гаивка</i> . Обработка А. Зноско-Боровского	23
34. Д. Кабалевський. <i>Про Петю</i>	24	34. Д. Кабалевский. <i>Про Петю</i>	24
35. О. Яворик. <i>Гумореска</i>	24	35. А. Яворик. <i>Юмореска</i>	24
36. <i>Соловей</i> . Марійська народна пісня. Обробка А. Ешпая	25	36. <i>Соловей</i> . Марийская народная песня. Обработка А. Эшпая	25
37. « <i>Как пошли наши подружки</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	26	37. <i>Как пошли наши подружки</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	26
38. Д. Кабалевський. <i>Ніби марш</i>	26	38. Д. Кабалевский. <i>Вроде марша</i>	26
39. <i>Ранкова зоря</i> . Дитяча пісенька	27	39. <i>Утренняя зорька</i> . Детская песенка	27
40. « <i>Под яблонькой кудрявою</i> ». Російська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	27	40. <i>Под яблонькой кудрявою</i> . Русская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	27
41. М. Потоловський. <i>Мисливець</i>	28	41. Н. Потоловский. <i>Охотник</i>	28
42. <i>Ой джигуне, джигуне</i> . Українська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	29	42. « <i>Ой джигуне, джигуне</i> ». Украинская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	29
43. « <i>Во поле берёза стояла</i> ». Російська народна пісня. За обробкою П. Чайковського	29	43. <i>Во поле берёза стояла</i> . Русская народная песня. По обработке П. Чайковского	29
44. В. Кирейко. <i>Наспів</i>	30	44. В. Кирейко. <i>Наспев</i>	30
45. « <i>Соловьём залётным</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	31	45. <i>Соловьём залётным</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	31
46. « <i>Звончатые гусли</i> ». Російська народна пісня. Обробка А. Лядова	31	46. <i>Звончатые гусли</i> . Русская народная песня. Обработка А. Лядова	31
47. В. Герчик. <i>Годинник Кремля</i>	32	47. В. Герчик. <i>Часы Кремля</i>	32
48. М. Глінка. <i>Слався</i> . З опери «Іван Сусанін». Перекладення Т. Захар'їної	33	48. М. Глинка. <i>Славься</i> . Из оперы «Иван Сусанин». Переложение Т. Захарьиной	33
49. « <i>На лугу зелёном том</i> ». Моравська народна пісня. Обробка О. Комаровського	34	49. <i>На лугу зелёном том</i> . Моравская народная песня. Обработка А. Комаровского	34
50. Д. Кабалевський. <i>Вальс</i>	35	50. Д. Кабалевский. <i>Вальс</i>	35
51. І. Дунаєвський. <i>Колискова</i>	37	51. И. Дунаевский. <i>Колыбельная</i>	37
52. Й. Гайдн. <i>Пісенька</i>	38	52. Й. Гайдн. <i>Песенка</i>	38
53. <i>Над річкою бережком</i> . Українська народна пісня. За обробкою К. Стеценка	39	53. « <i>Над річкою бережком</i> ». Украинская народная песня. По обработке К. Стеценко	39
54. В. Кирейко. <i>Мелодія</i>	40	54. В. Кирейко. <i>Мелодия</i>	40
55. <i>Російська народна пісня</i>	41	55. <i>Русская народная песня</i>	41
56. « <i>Около сырого дуба</i> ». Російська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	41	56. <i>Около сырого дуба</i> . Русская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	41
57. В. Кучеров. <i>Маленький романс</i>	42	57. В. Кучеров. <i>Маленький романс</i>	42
58. О. Яворик. <i>Колискова</i>	43	58. А. Яворик. <i>Колыбельная</i>	43

59. В. Кучеров. <i>Менуэт</i>	25
60. В. Кучеров. <i>Пісенька</i>	25
61. Г. Перселл. <i>Арія</i>	26
62. В. Рейман. <i>Сумна пісенька</i>	26
63. <i>Рече та стогне Дніпр широкий</i> . Українська народна пісня. Перекладення В. Стеценка	27
64. В. Кирейко. <i>Балада</i>	27

Частина II

1. Д. Кабалевський. <i>Прогулянка</i>	28
2. М. Метлов. <i>«Котя, котенька-коток»</i>	28
3. М. Метлов. <i>Павук і мухи</i>	28
4. <i>Ой ру-ду-ду</i> . Українська народна пісня. Обробка О. Лисаковського	28
5. Е. Робінсон. <i>Пісня про Джо Хіллі</i> . Англійська пісня	29
6. О. Комаровський. <i>Пісенька</i>	29
7. Н. Леві. <i>Пароплавчик</i>	29
8. <i>Перепілонька</i> . Білоруська народна пісня. Обробка С. Полонського	30
9. Л. Бекман. <i>Ялинка</i> . Новорічна дитяча пісенька	30
10. Н. Бакланова. <i>Пісенька</i>	30
11. В. Ребіков. <i>Чеський народний танець</i>	31
12. Н. Бакланова. <i>Коліскова</i>	31
13. Ю. Іщенко. <i>М'ячик</i>	32
14. <i>Журавель</i> . Українська народна пісня. За обробкою І. Берковича	32
15. Н. Бакланова. <i>Марш жовтенят</i>	33
16. <i>Ладоньки</i> . Дитяча пісенька. За обробкою М. Римського-Корсакова	33
17. Л. Бетховен. <i>Бабак</i>	33
18. М. Степаненко. <i>Рідний наспів</i>	34
19. <i>Сніжок іде</i> . Українська народна пісня. За обробкою Б. Лятошинського, перекладення Н. Назимової	34

ЕТЮДИ

Частина I

1. К. Тахтаджиев	35
2. К. Тахтаджиев	35
3. К. Тахтаджиев	35
4. К. Тахтаджиев	35
5. К. Тахтаджиев	35
6. К. Тахтаджиев	36
7. К. Тахтаджиев	36
8. К. Родионов	36
9. К. Тахтаджиев	36
10. К. Тахтаджиев	37

59. В. Кучеров. <i>Менуэт</i>	25
60. В. Кучеров. <i>Песенка</i>	25
61. Г. Перселл. <i>Ария</i>	26
62. В. Рейман. <i>Грустная песенка</i>	26
63. <i>«Рече та стогне Дніпр широкий»</i> . Украинская народная песня. Переложение В. Стеценка	27
64. В. Кирейко. <i>Баллада</i>	27

Часть II

1. Д. Кабалевский. <i>Прогулка</i>	28
2. Н. Метлов. <i>Котя, котенька-коток</i>	28
3. Н. Метлов. <i>Паук и мухи</i>	28
4. <i>«Ой ру-ду-ду»</i> . Украинская народная песня. Обработка А. Лысаковского	28
5. Э. Робинсон. <i>Песня о Джо Хилле</i> . Английская песня	29
6. А. Комаровский. <i>Песенка</i>	29
7. Н. Леви. <i>Пароходик</i>	29
8. <i>Перепёлочка</i> . Белорусская народная песня. Обработка С. Полонского	30
9. Л. Бекман. <i>Ёлочка</i> . Новогодняя детская песенка	30
10. Н. Бакланова. <i>Песенка</i>	30
11. В. Ребиков. <i>Чешский народный танец</i>	31
12. Н. Бакланова. <i>Колыбельная</i>	31
13. Ю. Ищенко. <i>Мячик</i>	32
14. <i>«Журавель»</i> . Украинская народная песня. По обработке И. Берковича	32
15. Н. Бакланова. <i>Марш октябрят</i>	33
16. <i>Ладуньки</i> . Детская песенка. По обработке Н. Римского-Корсакова	33
17. Л. Бетховен. <i>Сурок</i>	33
18. М. Степаненко. <i>Родной напев</i>	34
19. <i>«Сніжок іде»</i> . Украинская народная песня. По обработке Б. Лятошинского, переложение Н. Назимовой	34

ЭТЮДЫ

Часть I

1. К. Тахтаджиев	35
2. К. Тахтаджиев	35
3. К. Тахтаджиев	35
4. К. Тахтаджиев	35
5. К. Тахтаджиев	35
6. К. Тахтаджиев	36
7. К. Тахтаджиев	36
8. К. Родионов	36
9. К. Тахтаджиев	36
10. К. Тахтаджиев	37

11. К. Тахтаджиев	37	11. К. Тахтаджиев	37
12. М. Гарлицкий	37	12. М. Гарлицкий	37
13. К. Тахтаджиев	37	13. К. Тахтаджиев	37
14. О. Станко	38	14. А. Станко	38
15. К. Тахтаджиев	38	15. К. Тахтаджиев	38
16. К. Тахтаджиев	38	16. К. Тахтаджиев	38
17. К. Тахтаджиев	39	17. К. Тахтаджиев	39
18. К. Тахтаджиев	39	18. К. Тахтаджиев	39
19. К. Тахтаджиев	39	19. К. Тахтаджиев	39
20. О. Станко	39	20. А. Станко	39
21. К. Тахтаджиев	40	21. К. Тахтаджиев	40
22. К. Тахтаджиев	40	22. К. Тахтаджиев	40
23. К. Тахтаджиев	40	23. К. Тахтаджиев	40
24. Т. Захар'їна	41	24. Т. Захар'їна	41
25. К. Тахтаджиев	41	25. К. Тахтаджиев	41
26. А. Григорян	41	26. А. Григорян	41
27. К. Родионов	41	27. К. Родионов	41
28. О. Лисаковський	42	28. А. Лысаковский	42
29. К. Тахтаджиев	42	29. К. Тахтаджиев	42
30. К. Тахтаджиев	42	30. К. Тахтаджиев	42
31. К. Тахтаджиев	42	31. К. Тахтаджиев	42
32. К. Тахтаджиев	43	32. К. Тахтаджиев	43
33. К. Тахтаджиев	43	33. К. Тахтаджиев	43
34. О. Комаровський	44	34. А. Комаровский	44
35. Ю. Фортунатов	44	35. Ю. Фортунатов	44
36. Н. Бакланова	44	36. Н. Бакланова	44
37. К. Тахтаджиев	45	37. К. Тахтаджиев	45
38. О. Яньшинов	45	38. А. Яньшинов	45
39. К. Тахтаджиев	45	39. К. Тахтаджиев	45
40. К. Тахтаджиев	46	40. К. Тахтаджиев	46
41. Т. Захар'їна	46	41. Т. Захар'їна	46
42. К. Тахтаджиев	46	42. К. Тахтаджиев	46
43. О. Станко	47	43. А. Станко	47
44. О. Станко	47	44. А. Станко	47
45. К. Тахтаджиев	47	45. К. Тахтаджиев	47
46. К. Тахтаджиев	48	46. К. Тахтаджиев	48
47. С. Луканюк	48	47. С. Луканюк	48
48. О. Станко	48	48. А. Станко	48
49. О. Станко	49	49. А. Станко	49
50. К. Тахтаджиев	49	50. К. Тахтаджиев	49
51. К. Тахтаджиев	49	51. К. Тахтаджиев	49

Частина II

1. К. Тахтаджиев	50
2. К. Тахтаджиев	50
3. О. Станко	50
4. М. Гарлицкий	50
5. Ю. Сулімов	51
6. В. Чернишов	51

Часть II

1. К. Тахтаджиев	50
2. К. Тахтаджиев	50
3. А. Станко	50
4. М. Гарлицкий	50
5. Ю. Сулимов	51
6. В. Чернышов	51

7. К. Тахтаджиев	52
8. О. Комаровський	52
9. Т. Захар'їна	53
10. К. Родионов	53
11. О. Комаровський	53
12. К. Тахтаджиев	53
13. Н. Бакланова	54
14. К. Тахтаджиев	54
15. А. Григорян	54
16. А. Григорян	54
17. О. Гнесїна — Е. Вітачек	55
18. Н. Бакланова	55

ГАМИ

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ГАМ ТА АРПЕДЖІО	56
---	----

7. К. Тахтаджиев	52
8. А. Комаровский	52
9. Т. Захарьина	53
10. К. Родионов	53
11. А. Комаровский	53
12. К. Тахтаджиев	53
13. Н. Бакланова	54
14. К. Тахтаджиев	54
15. А. Григорян	54
16. А. Григорян	54
17. Е. Гнесина — Е. Витачек	55
18. Н. Бакланова	55

ГАММЫ

ПОДГОТОВИТЕЛЬНЫЕ УПРАЖНЕНИЯ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ГАММ И АРПЕДЖИО	56
---	----